

RÅDETS DIREKTIV 93/98/EØF

af 29. oktober 1993

om harmonisering af beskyttelsestiden for ophavsret og visse beslægtede rettigheder

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, særlig artikel 57, stk. 2, samt artikel 66 og 100 A,

under henvisning til forslag fra Kommissionen ⁽¹⁾,

i samarbejde med Europa-Parlamentet ⁽²⁾,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) I Bernerkonventionen til værn for litterære og kunstneriske værker og den internationale konvention om beskyttelse af udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer samt radio- og fjernsynsforetagender (Rom-konventionen) er der kun fastsat minimumsbeskyttelsesperioder for de deri omhandlede rettigheder, og det står således de kontraherende stater frit for at fastsætte længere beskyttelsesperioder; nogle medlemsstater har gjort brug af denne mulighed; endvidere har nogle medlemsstater ikke tilsluttet sig Rom-konventionen;
- (2) de nationale lovgivninger vedrørende beskyttelsestiden for ophavsret og beslægtede rettigheder indeholder derfor en række indbyrdes forskelle, der kan hæmme frie varebevægelser og fri udveksling af tjenesteydelser samt fordreje konkurrencevilkårene inden for det fælles marked; for at sikre et velfungerende indre marked bør medlemsstaternes lovgivninger derfor harmoniseres, således at beskyttelsestiden bliver ens inden for hele Fællesskabet;
- (3) det er ikke kun den egentlige beskyttelsestid, der bør harmoniseres, men også visse nærmere bestemmelser i forbindelse hermed, såsom fra hvilket tidspunkt beskyttelsestiden beregnes;
- (4) dette direktivs bestemmelser berører ikke medlemsstaternes anvendelse af artikel 14 bis, stk. 2, litra b), c) og d), og stk. 3, i Bernerkonventionen;
- (5) formålet med den i Bernerkonventionen fastsatte minimumsbeskyttelsestid på 50 år efter ophavsmandens død var at beskytte ophavsmanden og dennes to næste generationer; den gennemsnitlige levetid i Fællesskabet er blevet forlænget så meget, at denne beskyttelsestid ikke længere er tilstrækkelig til at dække to generationer;
- (6) nogle medlemsstater har forlænget beskyttelsestiden ud over 50 år efter ophavsmandens død for at opveje de virkninger, som verdenskrigene har haft for udnyttelsen af værkerne;
- (7) hvad angår beskyttelsestiden for beslægtede rettigheder har nogle medlemsstater indført en beskyttelsestid på 50 år efter et værks lovligt udgivelse eller lovligt offentliggørelse;
- (8) ifølge den holdning, Fællesskabet har indtaget med henblik på forhandlingerne under Uruguay-runden inden for rammerne af den almindelige overenskomst om told og udenrigshandel (GATT), bør beskyttelsestiden for fremstillere af fonogrammer være 50 år efter den første udgivelse;
- (9) beskyttelse af velerhvervede rettigheder hører til de almindelige retsprincipper, der gælder inden for Fællesskabets retsorden; en harmonisering af beskyttelsestiden for ophavsret og beslægtede rettigheder må således ikke gøre indgreb i den beskyttelse, som rettighedshavere for øjeblikket nyder inden for Fællesskabet; for at begrænse virkningerne af overgangsforanstaltningerne til et minimum, og for at det indre marked kan fungere i praksis, bør beskyttelsestiden harmoniseres på grundlag af lange beskyttelsesperioder;
- (10) i sin meddelelse af 17. januar 1991 »Opfølgning af grønbogen — Kommissionens arbejdsprogram inden for ophavsret og beslægtede rettigheder« understreger Kommissionen, at harmoniseringen af ophavsretten og beslægtede rettigheder bør gennemføres på et højt beskyttelsesniveau, da disse rettigheder er grundlaget for intellektuel kreativ virksomhed, og at beskyttelsen heraf kan sikre opretholdelse og udvikling af kreativiteten til gavn

⁽¹⁾ EFT nr. C 92 af 11. 4. 1992, s. 6, og EFT nr. C 27 af 30. 1. 1993, s. 7.

⁽²⁾ EFT nr. C 337 af 21. 12. 1992, s. 205, og afgørelse af 27. oktober 1993 (endnu ikke offentliggjort i Tidende).

⁽³⁾ EFT nr. C 287 af 4. 11. 1992, s. 53.

for ophavsmændene, kulturindustrien, forbrugerne og samfundet som helhed;

sådan senere harmonisering; disse artikler bør derfor ophæves;

- (11) for at sikre et højt beskyttelsesniveau, som både opfylder de krav, der er affødt af det indre marked, og behovet for at få skabt retsregler, der fremmer en harmonisk udvikling af litterær og kunstnerisk kreativitet i Fællesskabet, bør beskyttelsestiden harmoniseres således, at den for ophavsret fastsættes til 70 år efter ophavsmandens død eller 70 år efter det tidspunkt, hvor værket lovligt blev gjort tilgængeligt for offentligheden, og for beslægtede rettigheders vedkommende til 50 år efter den begivenhed, der affødte rettigheden;
- (12) samleværker beskyttes i henhold til artikel 2, stk. 5, i Bernerkonventionen, når de på grund af udvalget eller arrangementet af deres indhold udgør intellektuelle frembringelser; disse værker beskyttes som sådanne, uden at der dog herved gøres indskrænkning i den ret, der tilkommer ophavsmændene til de værker, der indgår i sådanne samlinger; der kan således gælde særlige beskyttelsesperioder for værker, som indgår i en samling;
- (13) i alle tilfælde, hvor en eller flere fysiske personer er identificeret som ophavsmænd, bør beskyttelsestiden beregnes fra deres død; i givet fald må tvivl om, hvorvidt ophavsret gælder for et værk i dets helhed eller en del af et værk, afgøres af de nationale domstole;
- (14) beskyttelsestiden bør i overensstemmelse med Berner- og Rom-konventionerne beregnes fra den 1. januar i det år, der følger efter den relevante begivenhed;
- (15) i henhold til artikel 1 i Rådets direktiv 91/250/EØF af 14. maj 1991 om retlig beskyttelse af edb-programmer⁽¹⁾ skal medlemsstaterne give edb-programmer ophavsretlig beskyttelse som litterære værker efter Bernerkonventionen; i nærværende direktiv harmoniseres beskyttelsestiden for litterære værker inden for Fællesskabet; artikel 8 i direktiv 91/250/EØF, hvorved der kun indføres en midlertidig ordning vedrørende beskyttelsestiden for edb-programmer, bør derfor ophæves;
- (16) ved artikel 11 og 12 i Rådets direktiv 92/100/EØF af 19. november 1992 om udlæjnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret⁽²⁾ er der kun fastsat en minimumsbeskyttelsestid, med forbehold af en senere harmonisering; ved nærværende direktiv foretages en
- (17) beskyttelsen af fotografier i medlemsstaterne er genstand for forskellige ordninger; for at nå frem til en tilstrækkelig harmonisering af beskyttelsestiden for fotografiske værker og især for værker, som på grund af deres kunstneriske eller professionelle karakter er af betydning i det indre marked, er det nødvendigt at fastsætte, hvilken grad af originalitet der kræves i henhold til dette direktiv; et fotografisk værk som defineret i Bernerkonventionen betragtes som originalt, hvis det er ophavsmandens egen intellektuelle frembringelse og afspejler hans personlighed, idet der ikke tages hensyn til andre kriterier såsom værdi eller formål; beskyttelsen af andre fotografier bør overlades til national lovgivning;
- (18) for at undgå forskelle i beskyttelsestiden for beslægtede rettigheder er det nødvendigt at fastsætte samme begyndelsestidspunkt for beregningen af perioden i hele Fællesskabet; ved beregningen af beskyttelsestiden bør der tages hensyn til fremførelsen, optagelsen, udsendelsen, den lovlige udgivelse og den lovlige offentliggørelse, dvs. midlerne til på alle relevante måder at gøre genstanden for en beslægtet rettighed tilgængelig for almenheden, uanset i hvilket land fremførelsen, optagelsen, udsendelsen eller den lovlige udgivelse eller offentliggørelse finder sted;
- (19) de rettigheder, der tilkommer radio- og fjernsynsforetagender til deres udsendelser, hvad enten disse sendes via tråd eller æteren, herunder via kabel eller satellit, bør ikke være tidsbegrænsede; det er derfor nødvendigt, at beskyttelsestiden kun beregnes fra første udsendelse af et bestemt værk; formålet med en sådan bestemmelse er at undgå, at en ny beskyttelsesperiode begynder at løbe, når en udsendelse er identisk med en tidligere udsendelse;
- (20) medlemsstaterne bør frit kunne opretholde eller indføre andre ophavsretsbeslægtede rettigheder, navnlig med henblik på beskyttelse af kritiske og videnskabelige udgaver af værker; af hensyn til åbenheden på fællesskabsplan skal medlemsstater, der indfører nye beslægtede rettigheder, dog underrette Kommissionen herom;
- (21) det bør præciseres, at den harmonisering, der foretages ved dette direktiv, ikke gælder for ideelle rettigheder;
- (22) for værker, hvis hjemland i henhold til Bernerkonventionen er et tredjeland, og hvis ophavsmand ikke er statsborger inden for Fællesskabet, bør der ske

⁽¹⁾ EFT nr. L 122 af 17. 5. 1991, s. 42.

⁽²⁾ EFT nr. L 346 af 27. 11. 1992, s. 61.

en sammenligning af beskyttelsesperioderne, idet beskyttelsestiden i Fællesskabet dog ikke må overstige den beskyttelsestid, der er fastlagt i dette direktiv;

- (23) når en rettighedshaver, der ikke er statsborger inden for Fællesskabet, opfylder betingelserne for beskyttelse i henhold til en international aftale, bør beskyttelsestiden for beslægtede rettigheder være den samme som den, der er fastlagt i dette direktiv, men må dog ikke overstige den beskyttelsestid, der gælder i det tredjeland, hvori rettighedshaveren er statsborger;
- (24) sammenligningen af beskyttelsesperioder må ikke medføre, at medlemsstaterne kommer i konflikt med deres internationale forpligtelser;
- (25) for at sikre et velfungerende indre marked bør dette direktiv finde anvendelse fra den 1. juli 1995;
- (26) medlemsstaterne bør frit kunne vedtage bestemmelser om fortolkning, tilpasning og videre gennemførelse af kontrakter om udnyttelse af beskyttede værker og andre emner, som blev indgået inden den forlængelse af beskyttelsestiden, der er resultatet af dette direktiv;
- (27) det er et led i Fællesskabets retsorden, at erhvervede rettigheder og berettigede forventninger skal respekteres; medlemsstaterne kan i særdeleshed bestemme, at ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder, som reaktiveres i henhold til dette direktiv, under visse omstændigheder ikke må danne grundlag for, at personer, der i god tro indledte udnyttelsen af værkerne på et tidspunkt, hvor disse var offentlig ejendom, skal erlægge vederlag —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

Varigheden af ophavsretten

1. Ophavsretten til litterære eller kunstneriske værker som defineret i artikel 2 i Bernerkonventionen gælder i ophavsmandens levetid og i 70 år efter vedkommendes død, uanset på hvilket tidspunkt værket lovligt blev gjort tilgængeligt for offentligheden.
2. Tilkommer ophavsretten flere, som har samarbejdet ved værkets frembringelse, beregnes den i stk. 1 nævnte beskyttelsestid fra den længstlevende ophavsmands død.
3. For anonyme eller pseudonyme værker er beskyttelsestiden 70 år efter det tidspunkt, da værket lovligt blev gjort tilgængeligt for offentligheden. Hvis imidlertid det af ophavsmanden valgte pseudonym ikke efterlader

nogen tvivl om vedkommendes identitet, eller hvis ophavsmanden afslører sin identitet inden for ovennævnte tidsrum, gælder den beskyttelsestid, der er fastsat i stk. 1.

4. Hvis en medlemsstat fastsætter særlige bestemmelser for ophavsret til kollektive værker eller foreskriver, at en juridisk person skal udpeges som rettighedshaver, beregnes beskyttelsestiden efter stk. 3, medmindre de fysiske personer, der har skabt værket som sådant, identificeres som sådanne i de udgaver af værket, der gøres tilgængelige for offentligheden. Dette stykke berører ikke rettigheder, der tilkommer identificerede ophavsmænd, hvis identificerbare bidrag indgår i sådanne værker, idet sådanne bidrag omfattes af stk. 1 eller 2.

5. For værker, der udgives i bind, dele, hæfter, numre eller serier, og hvis beskyttelsestid beregnes fra det tidspunkt, hvor værket lovligt blev gjort tilgængeligt for offentligheden, gælder der en særskilt beskyttelsestid for hvert enkelt element.

6. For værker, hvis beskyttelsestid ikke beregnes fra ophavsmandens eller ophavsmændenes død, og som ikke lovligt er blevet gjort tilgængelige for offentligheden senest 70 år efter deres frembringelse, ophører beskyttelsen.

Artikel 2

Kinematografiske eller audiovisuelle værker

1. Den ledende instruktør af et kinematografisk eller audiovisuelt værk anses som dets ophavsmand eller som en af dets ophavsmænd. Medlemsstaterne kan anse andre som medindehavere af ophavsretten.
2. Beskyttelsestiden for et kinematografisk eller audiovisuelt værk udløber 70 år efter det tidspunkt, hvor den længstlevende af følgende personer dør, uanset om disse personer anses som medophavsmænd: den ledende instruktør, drejebogsforfatteren, dialogforfatteren og komponisten til musik, som er specielt frembragt til brug i det kinematografiske eller audiovisuelle værk.

Artikel 3

Varigheden af beslægtede rettigheder

1. Udøvende kunstners rettigheder udløber 50 år efter fremførelsesdatoen. Hvis en optagelse af en fremførelse udgives lovligt eller offentliggøres lovligt inden for dette tidsrum, udløber rettighederne dog 50 år efter datoen for første lovlige udgivelse eller første lovlige offentliggørelse, alt efter hvilken dato der er den første.
2. Fonogramfremstillers rettigheder udløber 50 år efter optagelsen. Hvis fonogrammet udgives lovligt eller

offentliggøres lovligt inden for dette tidsrum, udløber rettighederne dog 50 år efter datoen for første lovlige udgivelse eller første lovlige offentliggørelse, alt efter hvilken dato der er den første.

3. De rettigheder, der tilkommer producenter af første optagelse af en film, udløber 50 år efter optagelsen. Hvis filmen udgives lovligt eller offentliggøres lovligt inden for dette tidsrum, udløber rettighederne dog 50 år efter datoen for første lovlige udgivelse eller første lovlige offentliggørelse, alt efter hvilken dato der er den første. Begrebet »film« dækker kinematografiske eller audiovisuelle værker eller levende billeder, uanset om de er ledsaget af lyd.

4. Radio- og fjernsynsforetagenders rettigheder udløber 50 år efter første udsendelse, hvad enten udsendelsen sendes via tråd eller æteren, herunder via kabel eller satellit.

Artikel 4

Beskyttelse af ikke tidligere udgivne værker

Der tilkommer enhver, som efter udløbet af den ophavsretlige beskyttelse for første gang lovligt udgiver eller lovligt offentliggør et ikke tidligere udgivet værk, en beskyttelse svarende til ophavsmandens økonomiske rettigheder. Beskyttelsestiden er 25 år fra tidspunktet for værkets første lovlige udgivelse eller første lovlige offentliggørelse.

Artikel 5

Kritiske og videnskabelige udgaver af værker

Medlemsstaterne kan beskytte kritiske og videnskabelige udgaver af værker, der er blevet offentlig ejendom. Beskyttelsestiden for sådanne rettigheder er højst 30 år fra den første lovlige udgivelse.

Artikel 6

Beskyttelse af fotografier

Fotografier, der er originale i den forstand, at de er ophavsmandens egen intellektuelle frembringelse, beskyttes i henhold til artikel 1. Der anvendes ingen andre kriterier for at bestemme, om de er berettiget til beskyttelse. Medlemsstaterne kan fastsætte beskyttelse for andre fotografier.

Artikel 7

Beskyttelse over for tredjelande

1. For værker, hvis hjemland i henhold til Bernerkonventionen er et tredjeland, og hvis ophavsmand ikke er

statsborger inden for Fællesskabet, udløber den i medlemsstaterne gældende beskyttelsestid på det tidspunkt, hvor beskyttelsen i værkets hjemland ophører, dog således at den i artikel 1 fastsatte beskyttelsestid ikke kan overskrides.

2. De i artikel 3 fastsatte beskyttelsesperioder gælder ligeledes for rettighedshavere, der ikke er statsborgere inden for Fællesskabet, såfremt medlemsstaterne yder sådanne rettighedshavere beskyttelse. Medmindre andet følger af medlemsstaternes internationale forpligtelser udløber den i medlemsstaterne gældende beskyttelsestid dog senest på det tidspunkt, hvor beskyttelsen ophører i det tredjeland, hvori rettighedshaveren er statsborger, dog således at den i artikel 3 fastsatte beskyttelsestid ikke kan overskrides.

3. Medlemsstater, som på datoen for dette direktivs vedtagelse, navnlig i kraft af deres internationale forpligtelser, indrømmer en længere beskyttelsestid end den, der følger af stk. 1 og 2, kan opretholde en sådan beskyttelse, indtil der indgås internationale aftaler om beskyttelsestiden for ophavsret eller dermed beslægtede rettigheder.

Artikel 8

Beregning af beskyttelsestid

De i dette direktiv fastsatte beskyttelsesperioder beregnes fra den 1. januar i det år, der følger efter den begivenhed, der affødte rettigheden.

Artikel 9

Ideelle rettigheder

Dette direktiv berører ikke de enkelte medlemsstaters bestemmelser vedrørende ideelle rettigheder.

Artikel 10

Tidsmæssig anvendelse

1. Hvis en beskyttelsestid, der er længere end den tilsvarende periode i dette direktiv, allerede er gældende i en medlemsstat på den i artikel 13, stk. 1, nævnte dato, medfører dette direktiv ikke, at den pågældende beskyttelsestid afkortes i den pågældende medlemsstat.

2. Den beskyttelsestid, der er fastsat i dette direktiv, finder anvendelse på alle værker og emner, som på den i artikel 13, stk. 1, nævnte dato er beskyttet i mindst én medlemsstat i medfør af national lovgivning om ophavsret eller beslægtede rettigheder, eller som opfylder kriterierne for beskyttelse efter direktiv 92/100/EØF.

3. Direktivet berører ikke nogen udnyttelseshandling, der har fundet sted før den i artikel 13, stk. 1, nævnte

dato. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til i særdeleshed at beskytte tredjemands erhvervede rettigheder.

4. Medlemsstaterne skal ikke nødvendigvis anvende bestemmelserne i artikel 2, stk. 1, på kinematografiske eller audiovisuelle værker, der er frembragt inden den 1. juli 1994.

5. Medlemsstaterne kan fastlægge den dato, fra hvilken artikel 2, stk. 1, finder anvendelse, for så vidt den ikke er senere end den 1. juli 1997.

Artikel 11

Teknisk tilpasning

1. Artikel 8 i direktiv 91/250/EØF ophæves.
2. Artikel 11 og 12 i direktiv 92/100/EØF ophæves.

Artikel 12

Notifikationsprocedure

Medlemsstaterne meddeler straks Kommissionen enhver af medlemsstaternes regering planlagte indførelse af nye beslægtede rettigheder, herunder de væsentligste grunde til sådanne rettigheders indførelse samt den beskyttelsestid, der påtænkes fastsat.

Artikel 13

Almindelige bestemmelser

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme artikel 1 til 11 i dette direktiv senest den 1. juli 1995.

Når medlemsstaterne vedtager disse love og administrative bestemmelser, skal de indeholde en henvisning til dette direktiv, eller de skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for denne henvisning fastsættes af medlemsstaterne.

Medlemsstaterne meddeler Kommissionen de nationale retsforskrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

2. Medlemsstaterne anvender artikel 12 fra tidspunktet for direktivets meddelelse.

Artikel 14

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 29. oktober 1993.

På Rådets vegne

R. URBAIN

Formand